

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003442

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-07-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фокін Геннадій Геннадійович

2. Hennadii H. Fokin

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0003-6514-5454

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 222

Назва наукової спеціальності: Медицина

Галузь / галузі знань: охорона здоров'я

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Медицина

Дата захисту: 03-09-2026

Спеціальність за освітою: Лікувальна справа

Місце роботи здобувача: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15919

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Повне найменування юридичної особи: Державне некомерційне підприємство "Національний інститут раку"

Код за ЄДРПОУ: 02011976

Місцезнаходження: вул. Юлії Здановської, Київ, 03022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 76.29.49, 76.29.54

Тема дисертації:

1. Оптимізація лікування ВПЛ-позитивного плоскоклітинного раку ротоглотки шляхом створення мультифакторіальної моделі

Реферат/анотація:

1. У дисертації представлено теоретичне обґрунтування та практичне вирішення актуальної проблеми отоларингології та онкології голови та шиї — оптимізація підходів до лікування хворих на ранній ВПЛ-позитивний плоскоклітинний рак ротоглотки (ППРГ) стадій T1–T2, N0–N2, M0 за класифікацією 8-го видання AJCC. Дослідження спрямоване на впровадження персоналізованих стратегій лікування з урахуванням прогнозованого обсягу ад'ювантної терапії як головного критерію вибору первинної лікувальної тактики, а також на обґрунтування доцільності деескалації ад'ювантного лікування з метою збереження функціональних результатів та якості життя пацієнтів без компромісу щодо показників 12-місячної безпідійної виживаності. У крос-секційному анкетному дослідженні, що базується на опитуванні 469 респондентів з усіх регіонів України, встановлено критично низький рівень вакцинації проти вірусу папіломи людини (ВПЛ) серед населення — 11,3 %, що майже у 8 разів нижче за рекомендований ВООЗ показник стратегії «90–70–90». Доведено наявність статистично значущого зв'язку між рівнем обізнаності та статусом вакцинації ($p^2 = 13,14$; $p = 0,0014$; $V = 0,17$), а також статистично значущих відмінностей в обізнаності залежно від наявності медичної освіти (74,6 % проти 51,7 %; $p^2 = 22,90$; $p < 0,001$) і регіону проживання ($p^2 = 21,16$; $p = 0,020$). Залежність обізнаності від віку має нелінійний характер з тенденцією до зниження після 30–35 років ($R^2 = 0,059$), що обґрунтовує необхідність впровадження цілеспрямованих освітніх та профілактичних програм. Уперше в Україні здійснено переклад, культурну адаптацію та психометричну валідацію україномовної версії опитувальника MD Anderson Dysphagia Inventory (MDADI) у пацієнтів з плоскоклітинним раком ротоглотки після хірургічного лікування ($n = 61$). Доведено високу внутрішню узгодженість опитувальника за загальною оцінкою (α Кронбаха = 0,913), високу конвергентну валідність зі шкалами EORTC QLQ-H&N35 (p від $-0,493$ до $-0,708$; $p < 0,0001$ для всіх кореляцій) та високу чутливість до клінічних змін (величина ефекту Коена d від $-2,511$ до $-4,075$ при погіршенні стану та d від $+1,659$ до $+2,582$ при відновленні), що обґрунтовує можливість застосування україномовної версії MDADI у клінічній практиці та наукових дослідженнях. У проспективному порівняльному клінічному дослідженні, проведеному на кафедрі оториноларингології НМУ імені О. О. Богомольця та на клінічній базі державного некомерційного підприємства «Національний інститут раку» у 2024–2026 роках, вивчалися результати лікування, функціональні наслідки та якість життя у 64 пацієнтів з раннім ВПЛ-позитивним ППРГ, з яких 33 пацієнти увійшли до групи трансоральної СОп-лазерної мікрохірургії (ТОЛМ) та 31 — до групи дефінітивної дистанційної променевої терапії (ДПТ) у сумарній вогнищевій дозі 66–70 Гр. Встановлено, що 12-місячна безпідійна виживаність у пацієнтів після ТОЛМ (90,9 %) та дефінітивної ДПТ (90,3 %) є порівнянною та статистично значуще не відрізняється ($OR = 0,933$; $p = 1,000$). При цьому профіль ускладнень принципово різний: при ТОЛМ ускладнення мають гострий та короткочасний характер (кровотеча у 6,1 % пацієнтів), при ДПТ — відстрочений, асоційований із пізньою променевою токсичністю (фіброз м'яких тканин, тризм, дисфагія у 9,7 % пацієнтів через 6–12 міс.; $p = 0,667$). Порівняльний аналіз функціональних результатів показав, що через 12 міс. після завершення лікування показники у групі ТОЛМ статистично значуще перевищують показники у групі ДПТ за обома опитувальниками: MDADI — $83,8 \pm 8,6$ проти $71,4 \pm 12,7$ бала ($p < 0,001$); QLQ H&N35 — $16,8 \pm 9,5$ проти $29,2 \pm 8,5$ бала ($p < 0,001$). Аналіз із використанням лінійної моделі зі змішаними ефектами підтвердив статистично значущу взаємодію «час $\times$ група» як для MDADI ($p = 0,0498$; $p < 0,001$), так і для QLQ H&N35 ($p = -0,0450$; $p < 0,001$), що свідчить про наростання функціональної переваги ТОЛМ упродовж 12-місячного періоду спостереження. Доведено, що приналежність до групи ТОЛМ є незалежним предиктором кращої функції ковтання ($p = 12,02$; 95 % ДІ: 6,88–17,16; $p < 0,001$) та нижчого симптоматичного навантаження ($p = -12,44$; 95 % ДІ: $-17,03 - -7,85$; $p < 0,001$), а додатковими незалежними предикторами гіршої функції ковтання є чоловіча стать ($p = -6,56$; $p = 0,014$) та вищий клінічний N-показник ($p = -5,51$; $p = 0,024$).

2. The thesis presents a theoretical substantiation and practical solution to a relevant problem in otorhinolaryngology and head and neck oncology – the optimization of treatment approaches for patients with early-stage HPV-positive oropharyngeal squamous cell carcinoma (OPSCC) of stages T1–T2, N0–N2, M0 according to the 8th edition of the AJCC classification. The study is aimed at the implementation of personalized treatment strategies that consider the anticipated extent of adjuvant therapy as the principal criterion for selecting the primary treatment modality, as well as at substantiating the rationale for de-escalation of adjuvant treatment in order to preserve functional outcomes and patient quality of life without compromising 12-month event-free survival. In a cross-sectional survey study based on a questionnaire of 469 respondents from all regions of Ukraine, a critically low rate of HPV vaccination among the population was established – 11.3 %, which is nearly eightfold lower than the WHO-recommended target of the "90-70-90" strategy. A statistically significant association was demonstrated between the level of awareness and vaccination status ($\chi^2 = 13,14$; $p = 0,0014$; $V = 0,17$), as well as statistically significant differences in awareness depending on the presence of a medical education background (74,6 % vs. 51,7 %; $\chi^2 = 22,90$; $p < 0,001$) and region of residence ($\chi^2 = 21,16$; $p = 0,020$). The dependence of awareness on age demonstrated a nonlinear pattern with a tendency toward decline after 30–35 years ($R^2 = 0,059$), which substantiates the need to implement targeted educational and preventive programs. For the first time in Ukraine, the translation, cultural adaptation, and psychometric validation of the Ukrainian-language version of the MD Anderson Dysphagia Inventory (MDADI) was performed in patients with oropharyngeal squamous cell carcinoma after surgical treatment ($n = 61$). High internal consistency of the questionnaire was demonstrated for the total score (Cronbach's $\alpha = 0,913$), along with high convergent validity with the EORTC QLQ-H&N35 scales (α ranging from $-0,493$ to $-0,708$; $p < 0,0001$ for all correlations) and high responsiveness to clinical change (Cohen's effect size d ranging from $-2,511$ to $-4,075$ in the setting of functional deterioration and from $+1,659$ to $+2,582$ in the setting of recovery), thereby supporting the applicability of the Ukrainian-language version of the MDADI in clinical practice and research. In a prospective comparative clinical study conducted at the Department of Otorhinolaryngology of Bogomolets National Medical University and at the clinical base of the State Non-commercial Enterprise «National Cancer Institute» in 2024–2026, the treatment outcomes, functional consequences, and quality of life were investigated in 64 patients with early-stage HPV-positive OPSCC, of whom 33 patients were assigned to the transoral CO₂ laser microsurgery (TLM) group and 31 to the definitive external beam radiation therapy (RT) group with a total dose of 66–70 Gy. The 12-month event-free survival in patients after TLM (90,9 %) and after definitive RT (90,3 %) was found to be comparable, with no statistically significant difference ($OR = 0,933$; $p = 1,000$). At the same time, the complication profiles differed substantially: complications following TLM were acute and short-lived in nature (hemorrhage in 6.1 % of patients), whereas in the RT group they were delayed and associated with late radiation-induced toxicity (soft tissue fibrosis, trismus, dysphagia in 9,7 % of patients at 6–12 months; $p = 0,667$). The comparative analysis of functional outcomes demonstrated that 12 months after the completion of treatment, scores in the TLM group statistically significantly exceeded those in the RT group on both instruments: MDADI – $83,8 \pm 8,6$ vs. $71,4 \pm 12,7$ points ($p < 0,001$); QLQ H&N35 – $16,8 \pm 9,5$ vs. $29,2 \pm 8,5$ points ($p < 0,001$). Analysis using a linear mixed-effects model confirmed a statistically significant time $\times$ group interaction for both the MDADI ($\alpha = 0,0498$; $p < 0,001$) and the QLQ H&N35 ($\alpha = -0,0450$; $p < 0,001$), indicating progressive accrual of the functional advantage of TLM over the 12-month follow-up period. Assignment to the TLM group was shown to be an independent predictor of better swallowing function ($\alpha = 12,02$; 95 % CI: 6,88–17,16; $p < 0,001$) and lower symptom burden ($\alpha = -12,44$; 95 % CI: $-17,03$ to $-7,85$; $p < 0,001$), while additional independent predictors of poorer swallowing function were male sex ($\alpha = -6,56$; $p = 0,014$) and higher clinical N category ($\alpha = -5,51$; $p = 0,024$).

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Науки про життя, нові технології профілактики та лікування найпоширеніших захворювань

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Впровадження нових технологій та обладнання для якісного медичного обслуговування, лікування, фармацевтики

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Фокін Г.Г., Кравець О.В., Порівняльний аналіз функціональних результатів та якості життя після трансоральної СОп-лазерної мікрохірургії та дефінітивної променевої терапії у пацієнтів з раннім ВПЛ-асоційованим раком ротоглотки, КЛІНІЧНА ОНКОЛОГІЯ, 2026, 2410-792
- Фокін Г.Г., Кравець О.В., Сучасні підходи до лікування раннього ВПЛ-асоційованого раку ротоглотки, КЛІНІЧНА ОНКОЛОГІЯ. 2025, Т. 15, № 3 (59): 1-11, 2410-792
- Фокін Г.Г., Деева Ю.В., Валідація української версії опитувальника M.D. Anderson Dysphagia Inventory (MDADI) у пацієнтів із плоскоклітинним раком ротоглотки після хірургічного лікування, КЛІНІЧНА ОНКОЛОГІЯ. 2025, Т. 15, № 4 (60): 1-7, 2410-792
- Фокін Г.Г., Деева Ю.В., Оцінка рівня поінформованості українців про вірус папіломи людини та вакцинацію проти ВПЛ, Оториноларингологія, №5(8), 2025, С30-44, 2528-8253

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези

Соціально-економічна спрямованість: поліпшення якості життя та здоров'я населення, ефективності діагностики та лікування хворих

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0123U1000921

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кравець Олег Володимирович
2. Oleh V. Kravets

Кваліфікація: д.мед.н., с.д., 14.01.07

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державне некомерційне підприємство "Національний інститут раку"

Код за ЄДРПОУ: 02011976

Місцезнаходження: вул. Юлії Здановської, Київ, 03022, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Деева Юлія Валеріївна
2. Yuliia V. Dieieva

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.19

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0552-1254

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Артюх Сергій Володимирович

2. Serhii V. Artiukh

Кваліфікація: к. мед. н., с.д., 14.01.23

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7189-3614

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут медичної радіології та онкології ім. С. П. Григор'єва Національної академії медичних наук України"

Код за ЄДРПОУ: 02012177

Місцезнаходження: вул. Григорія Сковороди, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лукач Ервін Венцелович

2. Ervin V. Lukacs

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.19

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-3262-4996

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Державна установа "Інститут отоларингології ім. проф. О. С. Коломійченка Національної академії медичних наук України"

Код за ЄДРПОУ: 02011870

Місцезнаходження: вул. Зоологічна, Київ, 03680, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія медичних наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Земсков Сергій Володимирович

2. Sergii V. Zemskov

Кваліфікація: д.мед.н., професор, 14.01.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5039-1324

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тарасенко Максим Васильович

2. Maksym V. Tarasenko

Кваліфікація: к. мед. н., доц., 14.01.19

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4991-9910

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Наumenко Олександр Миколайович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Наumenко Олександр Миколайович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Паливода Роман

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна